

Begrepp och ordförklaringar av betydelse för de kyrkliga valen

Sammanställningen av begrepp och ordförklaringar utgår från de kyrkliga valen.

I flera fall kan ett begrepp, t.ex. ”kandidat”, även ha en mer allmän betydelse.

Många begrepp är också gemensamma för de allmänna valen i samhället och för de kyrkliga valen.

I det följande är även dessa begrepp primärt kopplade till de kyrkliga valen.

I ordförklaringarna har de ord kursiverats som återfinns i sammanställningen som egna uppslagsord.

I vissa fall är det inte precis samma ordformer som kursiveras i förklaringarna och som återfinns som egna uppslagsord. Det torde ändå stå klart att det är samma begrepp som avses.

Anmäld kandidat

En person som har anmälts av en *nomineringsgrupp* för att delta i valet genom att finnas med på en *valsedel*. En anmäld kandidat skall själv skriftligen förklara sig beredd att stå under val.

Beslutande organ

De organ vars *ledamöter* utses genom *direkta val*. De beslutande organen i Svenska kyrkan är följande.

NATIONELL NIVÅ	<i>Kyrkomötet</i>
STIFT	<i>stiftsfullmäktige</i>
SAMFÄLLIGHETER	<i>samfällda kyrkofullmäktige</i>
FÖRSAMLINGAR	<i>kyrkofullmäktige eller direktvalt kyrkoråd</i>

Blank valsedel

Valsedel på vilken det endast står beteckningen på det slags val där den kan användas – *valbeteckning*. För att den skall kunna användas i valet måste åtminstone namnet på en *registrerad nomineringsgrupp* skrivas på den blanka valsedeln.

Brevröstning

En form av *förhandsröstning*. När det enbart talas om brevröstning är det fråga om det som i *kyrkoordningen* kallas ”brevröstning genom postbefordran”. Brevröster skickas till *stiftsstyrelsen* i det stift där den röstande är folkbokförd. Det finns särskilda kuvert som skall användas vid brevröstning, *kuvert för brev- och budröstning*. Brevröstning kan påbörjas så snart väljarna fått sina *röstkort*. Brevröster skall skickas senast i sådan tid att de kan beräknas vara *stiftsstyrelsen* tillhanda onsdagen före valdagen. En brevröst kan också lämnas via ett bud, se *budröstning*.

Brevröstning genom bud

Se *budröstning*.

Brevröstning genom postbefordran

Se *brevröstning*.

Bud

Den som biträder en väljare genom att överlämna hans eller hennes röst i en *röstningslokal*. Den som anlitas som bud skall ha fyllt 18 år. I övrigt finns inga bestämmelser om vem som får vara bud.

Budröstning

Röstning kan ske genom att ett *bud* lämnar väljarens röst i en *röstningslokal*. Budröstning innebär att en *brevröst* vidarebefordras av ett bud istället för via posten. Därför talas i *kyrkoordningen* om ”brevröstning genom bud”. Budröstning kan ske såväl på en expedition för *förhandsröstning* eller ett *särskilt röstmottagningsställe* före valdagen som under valdagen i *vallokalen* eller på ett särskilt röstmottagningsställe. Det finns särskilda kuvert som skall användas vid budröstning, *kuvert för brev- och budröstning*.

Centrala tillhörighetsregistret

Ett register över samtliga tillhöriga i Svenska kyrkan med uppgift om personnummer, dopdag, konfirmationsdag, folkbokföringsförsamling, folkbokföringsadress och fastighet.

Direkta val

Val där de som tillhör Svenska kyrkan väljer *ledamöter* och *ersättare* i *Kyrkomötet*, *stiftsfullmäktige*, *samfällda kyrkofullmäktige*, *kyrkofullmäktige* och *direktvalt kyrkoråd*. Direkta val äger rum tredje söndagen i september vart fjärde år och regleras i 38 kap. *kyrkoordningen*.

Direktvalt kyrkoråd

Kyrkoråd som väljs direkt av de *röstberättigade* i en församling och som utöver att vara kyrkoråd även har om hand de uppgifter som annars tillkommer *kyrkofullmäktige* eller *kyrkostämman*. Direktvalt kyrkoråd kan finnas endast i församlingar som ingår i en *samfällighet*. En församling

med direktvalt kyrkoråd har inte något annat beslutande organ.

Duplettröstkort

Extra *röstkort* som en *röstberättigad* som har förlorat sitt röstkort eller som inte har fått något röstkort kan erhålla efter beställning från *Kyrkostyrelsen*.

Ersättare

Ersätter en *ledamot* vid ett sammanträde när ledamoten inte har möjlighet att delta. Även ersättare i *beslutande organ* utses vid de *direkta valen*. Det beslutande organet beslutar hur många ersättare som skall utses för varje *nomineringsgrupp*. Varje nomineringsgrupp får ha ersättare till ett antal som högst motsvarar hälften av antalet ledamöter från gruppen. Det skall dock alltid finnas minst två ersättare från varje nomineringsgrupp som har någon ledamot.

Expedition för förhandsröstning

I varje pastorat skall det finnas en expedition för *förhandsröstning* där väljare oavsett var de bor kan förhandsrösta.

Fasta valkretsmandat

De *mandat* som fördelas enbart på grundval av valresultatet i en *valkrets*. Se även *utjämningsmandat*.

Flerpastoratssamfällighet

En *samfällighet* som är bildad av församlingarna i fler än ett *pastorat*. Samtliga församlingar i pastoraten ingår i samfälligheten. *Beslutande organ* är *samfällda kyrkofullmäktige*. (Ett undantag utgör samfälligheten Gotlands kyrkor som har församlingsdelegerade.) Verkställande och beredande organ är *kyrkonämnden* samt eventuella övriga nämnder. I varje flerpastoratssamfällighet skall det finnas en *valnämnd*.

Fönsterkuvert

Ett kuvert som används vid *förhandsröstning* på expeditioner samt vid förhandsröstning och röstning på *valdagen* på *särskilda röstmottagningsställen*. I fönsterkuvertet läggs väljarens *röstkort* på ett sådant sätt att det framgår vem som röstat.

När en väljare själv förhandsröstas läggs *valkuverten* direkt i fönsterkuvertet. Vid röstning genom *bud* läggs *kuvertet för brev- och budröstning* i fönsterkuvertet.

Företrädare i ett stift

Ett *ombud* för en *nomineringsgrupp* som registrerats eller ansökt om registrering för val till Kyrkomötet kan utse en eller flera företrädare för nomineringsgruppen i ett stift. En sådan företrädare får anmäla kandidater till de val som äger rum i stiftet och beställa *valsedlar*. En företrädare i ett stift kan också utse en *kontaktperson* för nomineringsgruppen.

Förhandsröstning

Röstning som äger rum före *valdagen*. Förhandsröstning kan äga rum på något av följande sätt.

- * På en *expedition för förhandsröstning* i varje pastorat över hela landet. Där kan alla röstberättigade oavsett bostadsort rösta.
- * På ett *särskilt röstmottagningsställe* inom en valnämnds ansvarsområde. Där kan endast de som bor i den församling eller samfällighet som valnämnden ansvarar för rösta.
- * Genom *brevröstning*.

Församlingsdelegerade

Indirekt valt beslutande organ i en partiell *samfällighet*. Genom *kyrkoordningens* bestämmelser finns inte längre några partiella samfälligheter utöver samfälligheten Gotlands kyrkor.

Förtroendevald

Förtroendevalda är de personer som vid kyrkliga val har utsetts till *ledamöter, ersättare* och ordförande i *beslutande* och *verkställande organ* inom Svenska kyrkan. Förtroendevalda kan utses genom *direkta val* eller *indirekta val*.

Gruppbeteckning

Namn på en nomineringsgrupp. För att kunna delta i ett val måste nomineringsgruppen ha en *registrerad gruppbeteckning*.

Grupp- och kandidatförteckning

En förteckning för varje valkrets över de *registrerade nomineringsgrupperna* och de av dessa *anmälda kandidaterna*. Grupp- och kandidatförteckningar skall finnas tillgängliga i *vallokaler* och i de lokaler där *förhandsröstning* äger rum. *Kyrkostyrelsen* har ansvaret för att upprätta grupp- och kandidatförteckningar.

rade nomineringsgrupperna och de av dessa *anmälda kandidaterna*. Grupp- och kandidatförteckningar skall finnas tillgängliga i *vallokaler* och i de lokaler där *förhandsröstning* äger rum. *Kyrkostyrelsen* har ansvaret för att upprätta grupp- och kandidatförteckningar.

Icke-territoriell församling

Församling vars upptagningsområde avviker från den territoriella indelningen. De fem icke-territoriella församlingarna och deras upptagningsområden är

- * Finska församlingen – Stockholms kommun,
- * Tyska S:ta Gertruds församling – Stockholms stift,
- * Hovförsamlingen – hela landet,
- * Kunglig Karlskrona Amiralitetsförsamling – Karlskrona och Ronneby kommuner
- * Tyska Kristine församling – Göteborgs, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Mölndals, Partille och Öckerö kommuner.

Indirekt val

Indirekta val är sådana val där inte alla *röstberättigade* deltar. Valet förrättas av personer som själva utsetts genom ett *direkt val* eller ett indirekt val. Bestämmelser om indirekta val finns i 39 kap. *kyrkoordningen*.

Inskränkt valbarhet

Begreppet inskränkt valbarhet är av betydelse när det vid ett visst val finns flera *valkretsar*. Valbarheten är inskränkt när en *kandidat* måste vara folkbokförd inom den valkrets där han eller hon väljs. Enligt huvudregeln skall den som väljs till *samfällda kyrkofullmäktige* vara folkbokförd i någon av *samfällighetens* församlingar. Samfällda kyrkofullmäktige kan dock besluta om inskränkt valbarhet så att det för valbarhet krävs att kandidaten är folkbokförd i en församling inom den egna valkretsen.

Jämförelsetal

De tal som räknas fram med hjälp av den *jämjade uddatalsmetoden* för att fördela *mandaten* mellan *nomineringsgrupperna*.

Jämka uddatalsmetoden

En metod som används för att räkna fram de *jämförelsetal* som används vid fördelningen av *mandaten* mellan *nomineringsgrupperna*. Det första jämförelsetalet för en nomineringsgrupp räknas fram genom att nomineringsgruppens *rösetal* i valkretsen delas med 1,4. Därefter beräknas jämförelsetalet genom att nomineringsgruppens röstetal delas med det tal som är 1 högre än det dubbla antalet av de mandat som redan har tilldelats nomineringsgruppen i valkretsen, dvs. 3, 5, 7 och så vidare.

Kandidat

En person som utses av en *nomineringsgrupp* för att delta i valet genom att stå med på en valsedel. Endast *anmälda kandidater* kan väljas vid direkta val.

Kontaktperson

Ett *ombud* eller en *företrädare i ett stift* kan utse en kontaktperson för en *nomineringsgrupp*. En kontaktpersons uppdrag skall avse en eller flera *samfälligheter* och/eller församlingar. En kontaktperson får anmäla *kandidater* och beställa *valsedlar* för val i de enheter som hans eller hennes uppdrag avser.

Kontrakt

Tjänstgöringsområde för en kontraktsprost. Ett kontrakt består av flera *pastorat* i ett stift. *Valkretsarna* vid valet till *stiftsfullmäktige* består av ett eller flera kontrakt.

Kuvert för brev- och budröstning

Kuvert som används vid *brevröstning* och vid *budröstning*. Det kallas även ytterkuvert för brev- och budröstning. I kuvertet läggs väljarens *valkuvert*. På kuvert skall väljaren och två *vittnen* intyga att röstning gått till på rätt sätt.

Kyrknätet

Ett internt datanät för elektronisk kommunikation mellan enheter och anställda/*förtroendevalda* i Svenska kyrkan. Kyrknätet har anslutning till och kan nås från Internet. För att nå Kyrknätet krävs särskild behörighet.

Kyrkofullmäktige

Beslutande organ i en församling. Kyrkofullmäktige väljs av de *röstberättigade* i församlingen. I församlingar som inte ingår i en *samfällighet* och som har mer än 500 röstberättigade är kyrkofullmäktige obligatoriskt. Kyrkofullmäktige kan ersättas av ett *direktvalt kyrkoråd* i församlingar som ingår i en samfällighet.

Kyrkokansliet

Kyrkostyrelsens kanslifunktion. Kyrkokansliet finns i Uppsala.

Kyrkomötet

Svenska kyrkans högsta *beslutande organ* som bl.a. beslutar om *kyrkoordningen*. Kyrkomötet väljs vid *direkta val* där alla *röstberättigade* har *rösträtt*.

Kyrkonämnd

Kyrkonämnden är styrelse i en *samfällighet* och *samfälliga kyrkofullmäktiges* beredande och *verkställande organ*.

Kyrkoordningen

Det av *Kyrkomötet* beslutade gemensamma regelsystemet för Svenska kyrkan.

Kyrkoråd

Kyrkorådet är styrelse i en församling. Ett *direktvalt kyrkoråd* har ställning både som styrelse och *beslutande organ*. I en församling med *kyrkofullmäktige* eller *kyrkostämma* är kyrkorådet beredande och verkställande organ åt fullmäktige eller stämman.

Kyrkostyrelsen

Kyrkostyrelsen är *Kyrkomötets* beredande och *verkställande organ* som leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter. Kyrkostyrelsen har det övergripande ansvaret för de *direkta valen*.

Kyrkostämma

Beslutande organ som kan finnas i en församling med högst 500 *röstberättigade* medlemmar. Alla röstberättigade i församlingen får delta i kyrkostämmans överläggningar och beslut.

Ledamot

Ledamot i *beslutande organ* är en person som har utsetts vid ett *direkt val*. Ledamöter i beredande och *verkställande organ* såsom t.ex. *stiftsstyrelsen* utses genom ett *indirekt val*. I ett sådant organ kan utöver valda ledamöter också finnas självskrivna ledamöter, t.ex. biskopen i *stiftsstyrelsen*.

Mandat

Uppdrag för en vald representant för en *nomineringsgrupp* i ett *beslutande organ*. I praktiken kan det sägas vara de platser som finns i ett beslutande organ och som valet avser.

Mandatperiod

Den tid som ett val avser. Mandatperioden vid *direkta val* inom Svenska kyrkan är fyra år och börjar i januari året efter valåret. Kallas även *valperiod*.

Nomineringsgrupp

En grupp som under en gemensam beteckning deltar i de *direkta valen* och nominerar *kandidater*. För att kunna delta i ett val skall en nomineringsgrupp ha en *registrerad grupp-beteckning* och ett *ombud*.

Obefintligt namn

Ett namn på en *valsedel* är i vissa fall att se som obefintligt. I ett sådant fall skall inte någon *personröst* räknas. Det innebär inte att det blir en *ogiltig valsedel*. En *valsedel* med ett obefintligt namn som inte är ogiltig räknas som en röst för *nomineringsgruppen* och för *kandidaterna* i den ordning som de har anmälts och finns på *grupp- och kandidatförteckningen*.

Ogiltig valsedel

När en *valsedel* är ogiltig räknas den inte med vid *röstsammanräkningen* och den avgivna rösten tillfaller alltså inte någon *nomineringsgrupp*.

Ombud

Varje *registrerad nomineringsgrupp* måste ha ett ombud. Ombudet företräder nomineringsgruppen och får bl.a. utse *företrädare i stiftet* och *kontaktpersoner*. Ombudet får också anmäla *kandi-*

dater och beställa *valsedlar* för samtliga val där nomineringsgruppen kan delta.

Omslagskuvert

Det finns flera slag av omslagskuvert som används i olika skeden av valet:

- * vid *brevröstning* läggs *kuvertet för brev- och budröstning* i ett omslagskuvert som skickas till *stiftsstyrelsen*,
- * för att vidarebefordra *fönsterkuvert* från *förhandsröstning* till *stiftsstyrelserna*,
- * för att lämna *fönsterkuvert* från ett *särskilt röstmottagningsställe* till *vallokalen*,
- * för att skicka *fönsterkuvert* från *förhandsröstning* från *stiftsstyrelserna* till *vallokalerna*
- * för att via *valnämnden* efter den *preliminära röstsammanräkningen* skicka *röstlängd*, *protokoll*, *ytterkuvert* samt *valsedlar* från *vallokalen* till *stiftsstyrelsen*.

Omval

Svenska kyrkans valprövningsnämnd skall upphäva ett ordinarie val och besluta att det skall hållas ett omval i en berörd *valkrets* om den vid prövning av ett *överklagande* av valet finner att något fel förekommit som med fog kan antas ha inverkat på valutgången och som inte kan rättas till genom en ny *rösträkning* eller på annat sätt. Nämnden skall besluta om omval av samtliga *ledamöter* och *ersättare* om mindre än hälften av det bestämda antalet ledamöter utsetts vid ett val. *Kyrkostyrelsen* beslutar vilken dag som skall vara *valdag* för ett omval.

Organisationsregistret

Den centrala databas som innehåller adressuppgifter m.m. om samtliga organisatoriska delar av Svenska kyrkan med *förtroendevalda* och andra företrädare. Organisationsregistret är tillgängligt för alla användare av *Kyrknätet*.

Pastorat

Tjänstgöringsområde för en kyrkoherde. Ett pastorat kan bestå av en eller flera församlingar. Pastoratet har betydelse som indelningsenhet i vissa valsammanhang såsom vid *förhandsröstning* på en

expedition för förhandsröstning. Pastoratet är *valkrets* vid val av *samfällda kyrkofullmäktige* i en *flerpastoratssamfällighet*.

Pastoratssamfällighet

När ett *pastorat* omfattar mer än en församling bildar dessa församlingar en *pastoratssamfällighet*. Detta gäller inte om församlingarna tillsammans med församlingar i andra pastorat ingår i en *flerpastoratssamfällighet*. Beslutande organ i en *pastoratssamfällighet* är *samfällda kyrkofullmäktige*.

Personröst

En röst som avges för en *registrerad kandidat*. Detta kan ske genom en markering på ett särskilt utrymme framför namnet på en tryckt *valsedel* eller genom att ett namn på en *anmäld kandidat* skrivs på en blank *valsedel*. En *personröst* kan avges endast för en kandidat.

Personligt röstetal

Det antal *personröster* som en *registrerad kandidat* har erhållit. Det *personliga röstetalet* avgör hur en *nomineringsgrupps* mandat fördelas mellan dess kandidater. Det finns vissa gränsvärden som måste uppnås för att det *personliga röstetalet* skall fastställas och få genomslag när en *nomineringsgrupps mandat* fördelas på kandidaterna.

Preliminär rösträkning

Den *rösträkning* som äger rum i *vallokalen* efter det att *valförrättningen* har avslutats. Vid denna räknas inte några *personröster* utan endast hur många röster varje *nomineringsgrupp* har erhållit.

Registrerad kandidat

En *anmäld kandidat* som själv har bekräftat sin kandidatur. Både *nomineringsgruppen* och kandidaten registreras i *valsystemet*.

Registrerad gruppbeteckning

En beteckning på en *nomineringsgrupp* som har registrerats efter beslut av *Kyrkostyrelsen* (för val till *Kyrkomötet*) eller av en *stiftsstyrelse* (för övriga val).

Registrerad nomineringsgrupp

En *nomineringsgrupp* som har en *registrerad gruppbeteckning*.

Röstberättigad

Den som har *rösträtt* är *röstberättigad*.

Röstetal

En *nomineringsgrupps* *röstetal* är det antal röster som *nomineringsgruppen* erhållit i ett visst val. Det finns också *personligt röstetal* som avser en viss *kandidat*.

Röstlängd

En numrerad förteckning för varje *valdistrikt* över alla *röstberättigade*. Till grund för *röstlängden* ligger förhållandena 30 dagar före *valdagen*.

Röstkort

För var och en som är *röstberättigad* skall ett *röstkort* upprättas med uppgifter om väljarens namn och nummer i *röstlängden* och om vilka val som väljaren får delta i. *Röstkortet* skall vara väljarna till handa 18 dagar före *valdagen*. *Röstkortet* används obligatoriskt vid *förhandsröstning* och bör tas med till *vallokalen*. Den som har förlorat eller som inte har fått ett *röstkort* kan beställa ett *dupletteröstkort*.

Röstmottagare

De som tar emot väljarnas röster vid *röstning* på en *expedition* för *förhandsröstning* och de som tar emot rösterna på ett särskilt *röstmottagningsställe*, jämför *valförrättare*. *Röstmottagare* utses av *valnämnden*.

Röstmottagningsställe

Se *särskilt röstmottagningsställe*.

Röstningslokal

En lokal där *röstning* äger rum. Det finns tre olika slags *röstningslokaler*:

- * En *vallokal* för varje *valdistrikt* där *röstning* äger rum på *valdagen*.
- * Minst en *expedition för förhandsröstning* i varje *pastorat*.

- * *Särskilt röstmottagningsställe* för röstning i den egna församlingen eller *samfälligheten* före eller på valdagen.

Rösträkning

Sammanräkning av *valsedlar* som lämnats och därmed av de röster som de olika *nomineringsgrupperna* erhållit i valen och av de *personröster* som har avgivits. Det sker först en *preliminär rösträkning i vallokalen* och sedan en *slutlig rösträkning* hos *stiftsstyrelsen*.

Rösträtt

Den som får delta i de *direkta valen* har rösträtt. Rösträtt har den som

- * tillhör Svenska kyrkan och
- * fyller 16 år senast på *valdagen*.

För rösträtt i ett visst val krävs också att man är folkbokförd i en församling inom det område som valet avser. Undantag från detta gäller för de *icke-territoriella församlingarna*. Avgörande för utöandet av rösträtten är uppgifterna i *röstlängden*.

Samfällda kyrkofullmäktige

Beslutande organ i en *samfällighet*. Samfällda kyrkofullmäktige väljs av de *röstberättigade* i samfällighetens församlingar.

Samfällighet

En samverkansform mellan församlingar med uppgift att svara för ekonomisk utjämning, resurshushållning och service. Det finns två slags samfälligheter – *pastoratssamfälligheter* och *flerpastoratssamfälligheter*. *Beslutande organ* i en samfällighet är *samfällda kyrkofullmäktige*.

Slutlig rösträkning

Den rösträkning som *stiftsstyrelsen* genomför efter det att *valnämnderna* har skickat in *valsedlar* m.m. från *vallokalerna*. Vid den slutliga rösträkningen räknas både *nomineringsgruppernas* röster och *personröster*.

Stiftsfullmäktige

Beslutande organ i ett stift. Stiftsfullmäktige väljs av de *röstberättigade* i stiftets församlingar.

Stiftsstyrelse

Stiftsstyrelsen är *stiftsfullmäktiges* beredande och *verkställande organ*. Den har också vissa i *kyrkoordningen* givna uppgifter bl.a. vid genomförandet av *direkta val*. Stiftsstyrelsen har det övergripande ansvaret för alla direkta val inom stiftet.

Svenska kyrkans bestämmelser

I Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB) publiceras de ändringar i kyrkoordningen som Kyrkomötet beslutar och de bestämmelser som Kyrkostyrelsen beslutar på uppdrag av Kyrkomötet. Svenska kyrkans bestämmelser anges i regel med årtal och löpnummer under året så att det framgår när utgivningen skett. De finns tillgängliga på Svenska kyrkans hemsida på adressen www.svenskakyrkan.se/kyrkoordningen.

SvKB

Se *Svenska kyrkans bestämmelser*.

Svenska kyrkans valprovsnämnd

Ett av *Kyrkomötet* valt organ med uppgift att pröva överklaganden av val.

Särskild personröst

Se *personröst*.

Särskild valkretsindelning

Vid val till *samfällda kyrkofullmäktige* i en *pastoratssamfällighet* utgör enligt huvudregeln varje församling en *valkrets*. Om en församling som valkrets beräknas få mindre än fem mandat skall det göras en särskild valkretsindelning. Två eller flera församlingar bildar då en gemensam valkrets så att varje valkrets får minst fem mandat.

Särskilt röstmottagningsställe

En lokal där väljarna i en församling som inte ingår i en *samfällighet* eller väljarna som tillhör någon av församlingarna i en *samfällighet* kan *förhandsrösta* och/eller rösta på *valdagen* i de inom församlingen eller samfälligheten förekommande valen. Detta innebär att samtliga väljare inom en *valnämnds ansvarsområde* kan rösta på ett särskilt röstmottagningsställe som inrättas där. Valnämns-

den beslutar om det skall ordnas något särskilt röstmottagningsställe.

Tillhörighetsregister

Ett för varje församling fört register över de kyrkotillhöriga. Uppgifterna i de lokalt förda tillhörighetsregistren utgör en grund för det *centrala tillhörighetsregistret*.

Tryckt valsedel

En *valsedel* på vilken det har tryckts en *gruppbeteckning* samt namn på och eventuellt kompletterande uppgifter om de av *nomineringsgruppen* till valet *anmälda kandidaterna*.

Utjämningsmandat

Vid val till *Kyrkomötet* och *stiftsfullmäktige* finns utöver *fasta valkretsmandat* även utjämningsmandat. Utjämningsmandaten fördelas mellan *nomineringsgrupperna* så att fördelningen av *mandaten* blir proportionell till nomineringsgruppens andel av rösterna inte endast i en *valkrets* utan i valet som helhet.

Valbar

För att kunna väljas till *ledamot* eller *ersättare* vid de kyrkliga valen måste en kandidat vara valbar. Valbar är den som

- * tillhör Svenska kyrkan,
- * är döpt eller har varit *förtroendevald* inom Svenska kyrkan,
- * är folkbokförd i Sverige och
- * fyller 18 år senast på *valdagen*.

Särskilda regler finns om var någon skall vara folkbokförd för att vara valbar vid ett visst val.

Se även *inskränkt valbarhet* och *valbarhets hinder*.

Valbarhets hinder

Förhållanden (i praktiken anställning) som gör att en person som uppfyller de allmänna villkoren för *valbarhet* ändå inte är valbar vid ett visst val.

Valbeteckning

Beteckning som skall finnas på en *valsedel* och

som anger vid vilket slags val den används – val till *Kyrkomötet*, till *stiftsfullmäktige*, till *samfällda kyrkofullmäktige* eller till församling (*kyrkofullmäktige* eller *direktvalt kyrkoråd*).

Valdag

Den dag när de *direkta valen* äger rum. Valdag är tredje söndagen i september vart fjärde år.

Valdistrikt

Valdistrikt är ett administrativt begrepp för att anvisa ett rimligt antal röstande till samma *vallokal*. Normalt utgör varje församling ett valdistrikt men i vissa fall kan en församling delas i flera valdistrikt. Inget valdistrikt består av mer än en församling.

Valförrättare

De personer som på *valdagen* tjänstgör i en *vallokal*. Valförrättarna tar emot röster och genomför den *preliminära rösträkningen*. Valnämnden utser valförrättare för varje *valdistrikt* och bland dem en ordförande. Jämför *röstmottagare*.

Valkrets

Ett geografiskt avgränsat område för vilket det skall väljas *ledamöter* och *ersättare* till det *beslutande organ* som valet gäller.

Valkrets beteckning

Beteckning som bör finnas på en *valsedel* och som anger i vilken *valkrets* den används.

Valkretsmandat

De *mandat* som hör till en viss *valkrets* och som genom valet fördelas mellan de *nomineringsgrupper* som deltar i valet i den valkretsen. Se även *fasta valkretsmandat*.

Valkuvert

Ett kuvert i vilket väljaren alltid skall lägga *valsedeln* innan han eller hon avger sin röst.

Vallokal

Den lokal där röstning äger rum på *valdagen*. Det finns en vallokal för varje *valdistrikt*. Flera valdistrikt kan ha en gemensam vallokal.

Valnämnd

Valnämnden har ansvar för genomförandet av de *direkta valen* inom en församling eller samfällighet. En valnämnd skall finnas i varje församling som inte ingår i en *samfällighet* och i alla samfälligheter.

Valnämndens ansvarsområde

För att kunna rösta på ett *särskilt röstmottagningsställe* och för att rösta genom *bud* på en *expedition för förhandsröstning* skall man tillhöra en församling inom *valnämndens* ansvarsområde. Ansvarsområdet är församlingen om det är fråga om en församling som inte ingår i en samfällighet. Ansvarsområdet är hela samfälligheten med dess församlingar om det är fråga om en valnämnd i en församling. *Förhandsröster* som har lämnats inom valnämndens ansvarsområde överlämnas direkt till respektive *valdistrikt* så att de finns i *vallokalen* på *valdagen*.

Valområdesbeteckning

Beteckning som kan finnas på en *valsedel* och som anger i vilken församling, *samfällighet* eller stift den används.

Valperiod

Samma som *mandatperiod*.

Valprövningsnämnden

Se *Svenska kyrkans valprövningsnämnd*.

Valsedel

Genom att lämna en valsedel avger väljaren sin röst. Det finns *blanka valsedlar* och *tryckta valsedlar*. En valsedel skall vara av format A6 och ha rätt färg – gul för val till *Kyrkomötet*, rosa för val till *stiftsfullmäktige*, blå för val till *samfällda kyrkofullmäktige* och vit för val till *kyrkofullmäktige* eller *direktvalt kyrkoråd*. För att en valsedel skall vara giltig måste den också vara försedd med *grupp-beteckning* på en *registrerad nomineringsgrupp*. På valsedeln bör därutöver anges namn på en eller flera *kandidater*, *valkrets-beteckning* och *valbeteckning*.

Valskärm

Avskild plats som skall finnas i varje *röstningslokal* och där väljarna utan insyn kan lägga in sina *valsedlar* i *valkuvert*.

Valsystemet

Valsystemet är det datasystem som används för att registrera *valkretsar*, *valdistrikt*, *nomineringsgrupper*, *kandidater* och *röstberättigade* samt för att framställa *grupp- och kandidatförteckningar*, *valsedlar*, *röstkort* och *röstlängder*.

Valurna

Ett tillslutet kärl i vilket *valkuverten* läggs ned vid röstning i en *vallokal*.

Verkställande organ

De organ som tillsätts av *beslutande organ* och är underställda dessa. Hit hör på den nationella nivån *Kyrkostyrelsen*, i stiftet *stiftsstyrelsen* och lokalt *kyrkonämnd* och *kyrkoråd*. Även nämnder, obligatoriska eller frivilliga, som tillsätts av de beslutande organen är verkställande organ. Ofta talar man om beredande och verkställande organ eftersom de uppräknade organen har till uppgift att bereda ärenden åt de beslutande organen och verkställa fattade beslut. *Ledamöter* och *ersättare* i verkställande organ utses genom *indirekta val*. Se dock *direktvalt kyrkoråd*.

Vittne

Vid *brevröstning* och *budröstning* skall väljaren i närvaro av två vittnen lägga sina *valkuvert* i ett *kuvert för brev- och budröstning* och klistra igen detta. De två vittnena skall skriftligen intyga att väljaren skrivit under försäkran om att röstningen skett på det sätt som anges i *kyrkoordningen*. Vissa nära anhöriga får inte vara vittnen.

Ytterkuvert

Kuvert i vilka *valkuvert* läggs vid *förhandsröstning*. Det finns ett särskilt slags ytterkuvert för *brev- och budröstning*. Detta benämns i regel *kuvert för brev- och budröstning*. Vid förhandsröstning på en expedition eller ett *särskilt röstmottagningsställe* används ytterkuvert i form av *fönsterkuvert*.

Ångerröstning

Den som har *förhandsröstat* kan rösta på nytt i *vallokalen* på *valdagen*. Detta kallas ångerröstning. Det är de *valsedlar* som lämnats vid ångerröstningen som räknas.

Överklagande

Ett val kan överklagas hos *Svenska kyrkans valprövningsnämnd*. Även olika förberedande beslut som t.ex. om registrering av *gruppbezeichnungar* eller om indelning i *valdistrikt* får överklagas. Olika tider gäller för när överklagande avseende

olika beslut skall ha inkommit. Om något felaktigt förekommit som påverkat valutgången kan Valprövningsnämnden besluta om *omval*.

Överskjutande mandat

Om en *nomineringsgrupp* får fler *mandat* i en *valkrets* än antalet *anmälda kandidater* från nomineringsgruppen så kallas dessa mandat för överskjutande mandat. Vid val till *stiftsfullmäktige* och *Kyrkomötet* förs överskjutande mandat till en annan valkrets.